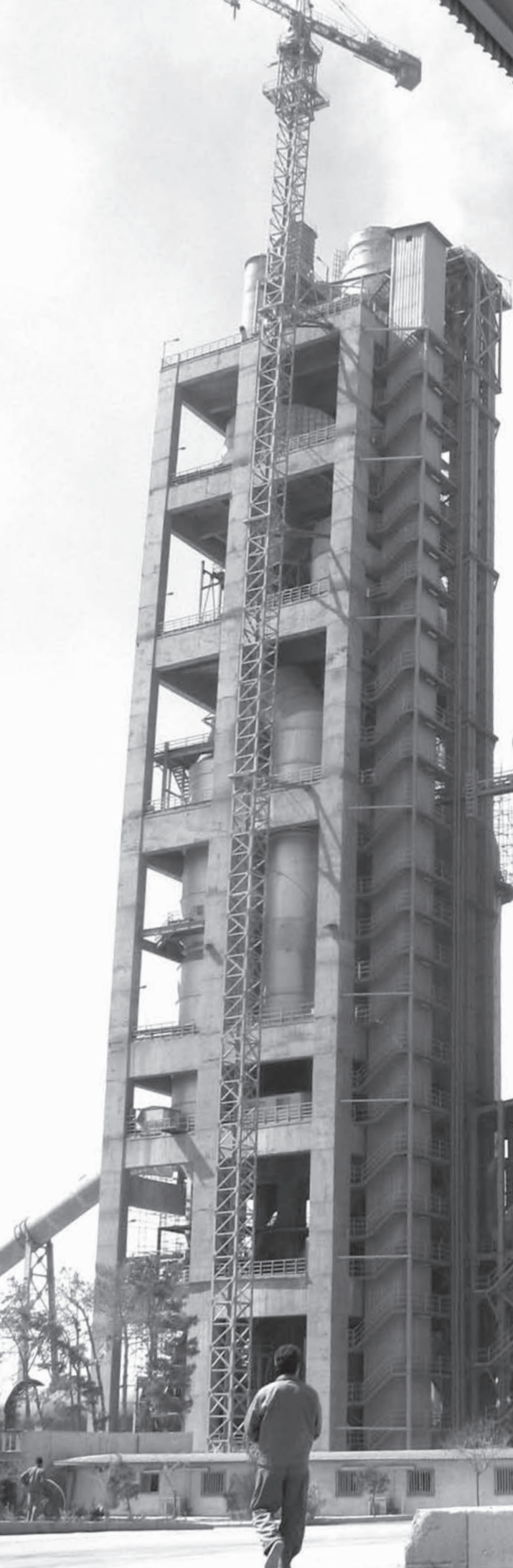

تجارت صنعت سیمان با کدامین روش؟

یکی از بخش‌هایی که نقش مهم و کلیدی در توسعه زیرساخت‌های توسعه‌ای (ساختمان‌ها، پل‌ها، جاده‌ها، سدها، تونل‌ها، بنادر، اسکله‌ها و ...) کشورها دارد، صنعت سیمان است. بطوریکه امروزه توسعه این صنعت در دستور کار بسیاری از دولت‌ها قرار گرفته است. توجه به این صنعت به دلیل پیشی گرفتن رشد ساخت و ساز جهانی بر رشد تولید ناخالص داخلی (GDP) در ۱۰ سال آینده است. بطوریکه تا سال ۲۰۲۰ ساخت و ساز جهانی با رشد ۷۰ درصدی از ۷,۲ تریلیون دلار به ۱۲ تریلیون دلار خواهد رسید، از این رو تدوین نقشه راه بین‌المللی برای صنعت سیمان در راستای تحقق برنامه‌های ساخت و ساز اجتناب‌ناپذیر است. ایران با درک این ضرورت و همسو با تحولات ساختاری در اقتصاد جهانی و با رویکرد توسعه همه‌جانبه اقتصادی و ایفای نقش کلیدی در سطح بین‌المللی در این عرصه، توسعه صنعت سیمان را با استراتژی مناسبی دنبال کرده، بطوریکه در حال حاضر شاهد ایجاد ظرفیت‌سازی مناسبی در تولید سیمان طی هفت دهه فعالیت این صنعت در کشور می‌باشیم. پیشی گرفتن رشد تولید صنعت سیمان کشور از رشد تولید جهانی این صنعت به خوبی گواه این مدعاست. بطوریکه بررسی روند تولید سیمان طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ بیانگر این موضوع است که متوسط رشد تولید سالانه در ایران طی دوره یاد شده معادل ۱۳ درصد است (از ۳۰ میلیون تن در سال ۲۰۰۴ به ۶۱ میلیون تن در سال ۲۰۱۰ نائل شده است؛ اما متوسط رشد سالانه تولید جهانی سیمان طی این دوره معادل ۱۰ درصد می‌باشد (از ۱۸۶۰ میلیون تن در سال ۲۰۰۴ به ۳۳۰۰ میلیون تن در سال ۲۰۱۰ رسیده است). در حال حاضر با اتمام ۱۵ طرح در دست اجرا در صنعت سیمان کشور، پیش‌بینی می‌شود ظرفیت تولید کشور به حدود ۱۰۰ میلیون تن دیگر بررسی عملکرد صنعت سیمان کشور حاکی از آن است که تولید سیمان در سال ۱۳۸۹ در ایران حدود ۶۱ میلیون تن بوده (ظرفیت تولید ۸۰ میلیون تن برآورد شده است) که بر این اساس کشورمان پس از کشورهای چین (۱۸۶۸ میلیون تولیدکنندگان سیمان دنیا کسب کرده است. این در حالی است که ایران در زمینه مصرف (۵۶ میلیون تن) و صادرات (۵,۵ میلیون تن) نیز به ترتیب رتبه پنجم و دهم را در بین کشورهای دنیا داراست.

تردید نیست که روند توسعه صنعت سیمان را می‌توان در قالب مولفه‌ها و بسترهای نهفته در فرایند عرضه و تقاضا جستجو

کرد. بطور کلی موارد زیر را می توان به عنوان مولفه های توسعه صنعت سیمان در کشور بر شمرد:

- از جمله عوامل موثر در توسعه صنعت سیمان کشور می توان به توان وسیع بازار داخلی (تقاضای وسیع) برای جذب سیمان تولیدی با توجه به رشد جمعیت و پروژه های متعدد عمرانی و ملی اشاره کرد.

- همچنین رشد اقتصادی بالای پیش بینی شده در برنامه پنجم (۸ درصد) و افزایش تقاضای سیمان به تبع آن، دسترسی آسان و مطمئن به انرژی و نیروی کار متخصص و ارزان از دیگر عوامل توسعه صنعت سیمان در کشور به شمار می رود.

- کشورمان با داشتن مواد اولیه نسبتاً فراوان (معادن مرغوب) قابلیت تولید بیش از ۱۵ نوع سیمان مطابق با استانداردهای ملی و بین المللی را دارد.

- همچنین توانائی رقابت با سایر کشورهای صادرکننده؛ بالا بودن هزینه حمل و نقل سیمان در مقایسه با سایر کالاهای تجاری، باعث شده تا سیاست تجاری حاکم بر صنعت سیمان تا حدی درون نگر باشد، لذا وجود بازارهای صادراتی در کشورهای همجوار زمینه رقابت را برای کشورمان فراهم کرده است.

- از دیگر مولفه های رشد صنعت سیمان کشور می توان به وجود بازارهای صادراتی وسیع خارجی همچون افغانستان، عراق و کشورهای آسیای میانه اشاره کرد. بطوریکه بر اساس آمارهای موجود در کشورهایی که با ایران دارای مرز مشترک هستند میزان مصرف سالانه سیمان ۱۱۱ میلیون تن و تولید ۷۵ میلیون تن گزارش شده است که بیانگر کمبود ۳۶ میلیون تنی سیمان در این کشورها می باشد.

در خاتمه می توان گفت، بی شک استمرار روند رو به رشد صنعت سیمان کشور نیازمند جهت گیری های صحیح اقتصادی در سطح کلان و برنامه ریزی صحیح تولیدی در مدیریت بنگاهها در سطح خرد می باشد. در این راستا با وضع قوانین و مقررات عمومی مناسب برای تسهیل در اتمام پروژه های در دست اجرا، کمک به توسعه صادرات خدمات فنی و مهندسی در جهت ارتقا دانش روز در صنعت سیمان، تغییر ساز و کار تولید به منظور بهبود در استفاده از منابع انرژی مبتنی بر توسعه پایدار در این صنعت و بکارگیری فناوری نانو در تولید سیمان با توجه به تحولات مناسب این فناوری در کشور و بهره گیری مناسب از ابزار SWAP (سوآپ) و تمرکز بر تولید صادرات گرا در استان های مرزی با ایجاد برندی معتبر در جهت استفاده کامل از مزیت رقابتی می توان در ادامه این روند اقدام کرد.

دکتر مهدی فتح اله

رئیس موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی